

ОДЖАН ПРВИОТ ПРЕКУГРАНИЧЕН ФОРУМ ЗА ОСОГОВО ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА МЕД

Со цел разгледување на можностите за воспоставување на прекугранично заштитено подрачје на Осоговските Планини како еден од приоритетните региони долж границата меѓу Македонија и Бугарија, на 16-ти и 17-ти мај 2011 година во соработка со Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) на Република Македонија и општина Крива Паланка, МЕД организираше прекуграничен форум за Осогово во манастирот Св. „Јоаким Осоговски“ - Крива Паланка.

Намерата за воспоставување заштитено подрачје на Осогово води кон исполнување на обврските од Билатералниот договор помеѓу Министерството за животна средина и води (МЖСВ) на Република Бугарија и МЖСПП од Република Македонија, потпишан во Софија во 2000 година.

На форумот учествуваа градоначалниците од регионот, претставници од клучните институции - Министерство за животна средина и просторно планирање, Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство, Министерство за култура, ЈП „Македонски шуми“, како и претставници од Франкфуртското зоолошко друштво (ФЗС), Про Натура и УНЕСКО кои директно придонесоа за успешноста на форумот.

Заменик Министерот за животна средина Соња Лепиткова истакна дека ќе се залага за воспоставување на едно функционално заштитено подрачје на Осоговските Планини, кое ќе придонесе кон промоција и иден економски развој на регионот. Според Лепиткова, тоа ќе придонесе кон проширување на мрежата на заштитени подрачја во пограничниот регион, што всушност е обостран интерес на двете држави кои исполнување на обврските кон Европската Унија.

Градоначалниците од регионот истакнаа дека се залагаат за заштитата на животната средина во регионот, но дека приоритет е обезбедување на основ-

ните социјални и економски услови за населението од овој регион.

Претставникот на УНЕСКО, г-нот Филип Пилерт во своето излагање укажа дека Осоговскиот регион ги исполнува критериумите за биосферен резерват и може да се приклучи кон мрежата на биосферните резервати на УНЕСКО.

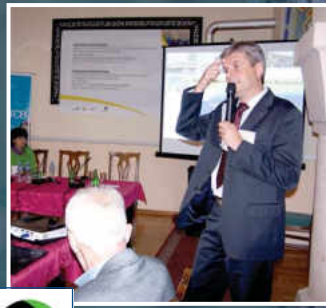
Презентираните податоци од страна на МЕД и Бугарската фондација за биодиверзитет (БФБ) на форумот, покажаа дека Осоговските Планини ги исполнуваат сите критериуми за заштитено подрачје и од природен и од социо-економски аспект. Овие податоци се резултат на имплементација на петгодишниот прекуграничен проект „Осоговските Планини во Балканскиот зелен појас“, финансиски поддржан од ФЗС и Про Натура. Најсоодветна категорија на заштита за Осоговскиот регион е **Заштитен предел**, според системот на заштитени подрачја предвиден во законот за заштита на природа на Р. Македонија. Но, бидејќи Осогово ги исполнува и основните критериуми и функции на биосферните резервати ова би била одлична можност за **прв биосферен резерват во Македонија**.

Осоговските Планини претставуваат дел од Зелениот појас, иницијатива координирана од Светската унија за заштита на природа (IUCN) и претставуваат приоритетен регион долж границата помеѓу двете држави. Идентификувани се во бројни национални и интернационални документи од областа за заштита на природата и одржливиот развој. Потврдено е дека Осогово претставува значајно растително подрачје (IPA); значајно подрачје за птиците (IBA); важен коридор за движење на дивите растителни и животински видови во рамките на пан-европската еколошка мрежа за југоисточна Европа (PEEN SEE) и Натура 2000 подрачје.

Годишно Собрание на МЕД

- ЗАПОЧНАТ НОВ ПРОЕКТ ЗА ИСКОРИСТУВАЊЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН, ЗНАЧЕЊЕ, ПРИДБИВКИ И НЕДОСТАТОЦИ
- СЛАВЕЊЕ НА ПРОЛЕТТА СО КАМАПЊАТА ПРОЛЕТТА ДОАЃА!
- РАЗВОЈ НА НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОШКА МРЕЖА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (МАК-НЕН)
- НОВ ПРОЕКТ ЗА ЗАШТИТА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА ПТИЦИТЕ ВО ДВА ЗНАЧАЈНИ ЛОКАЛИТЕТИ ВО МАКЕДОНИЈА
- ИДНИ ПЛАНОВИ ЗА ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ЗАШТИТА НА ЗНАЧАЈНИТЕ РАСТИТЕЛНИ ПОДРАЧЈА ЗРП ПРОГРАМА
- ПОВТОРНО ТРУЕЊЕ НА МРШОЈАДЦИ
- ПРОЕКТ ЗА ЗАШТИТА НА БАЛКАНСКИОТ РИС
- РАЗВОЈ НА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА МРЕЖА НА ЗАШТИТЕНИ ПОДРАЧЈА
- ОДЖАН ПРВИОТ ПРЕКУГРАНИЧЕН ФОРУМ ЗА ОСОГОВО ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА МЕД

На 31.01.2011 година, во просториите на НВО Центар (МКЦ), се одржа Годишно Собрание на МЕД. Од 21 член колку што брои Собранието на МЕД, беа присутни 14 членови и двајца гости.

На Собранието беше презентиран извештајот за работата на Друштвото за 2010 година, финансискиот извештај за 2010 година и програмата за работа на Друштвото во 2011 година. Се донесе одлука за издавање на годишна членска книшка која членовите ќе ја добијат по уплаќањето на годишната членарина. Исто така беше донесена одлука за заедничко залагање против изград-

бата на хидроцентралата на Луково Поле во НП "Маврово", поради големите негативни последици кои ќе ги предизвика врз биодиверзитетот и пределите на националниот парк.

На Собранието се усвоија промените во Статутот на МЕД (кои ги налага новиот закон за здруженија на граѓани) кој потоа беше поднесен до Централниот регистар на Република Македонија, и измените веќе се внесени во Регистарот. Согласно Статутот беа избрани нови членови на Претседателството, секциите и Надзорниот одбор на МЕД.

Новиот Статут можете да го погледнете на веб страната на МЕД www.mes.org.mk.

ИДНИ ПЛАНОВИ ЗА ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ПРОЕКТОТ ЗА ЗАШТИТА НА ЗНАЧАЈНИТЕ РАСТИТЕЛНИ ПОДРАЧЈА

Во периодот од 25 до 27 јануари 2011 година во Струмица се одржа меѓународна работилница на тема: **Развој на предлог проекти за заштита на растенијата како надоврзување на проектот за идентификација на ЗРП, спроведен во земјите од Југоисточна Европа.**

Македонското еколошко друштво како организација од Македонија што учествуваше во ЗРП програмата од 2007 до 2009 година, беше домаќин на овој настан. Претставници од повеќе земји како, Косово, Албанија, Словенија, Романија, Бугарија, Англија и Холандија учествуваа со своите идеи за оформување на предлог проекти кои би ја продолжиле

ЗРП програмата за зачувување и заштита на значајните растителни подрачја во Европа. Работилницата беше финансирана од MAVA, додека PlantLife International и Македонското еколошко друштво беа организатори.

Во основа, главните цели на работилницата беа следните:

▮ **да се синтетизираат досегашните достигнувања на ЗРП програмата во Европа;**

▮ **да се оформи стратегија за продолжување на програмата**

за наредните 5 години; и
▮ **да се соберат идеи за што е можно поконкретни проекти и буџети со цел нивно поднесување до донаторите.**

Идејата за IPANet (*Communication network for awareness raising, site protection & conservation*) или формирање на комуникациска мрежа за подигање на свеста, зачувување и заштита на значајните растителни подрачја беше една од најфаворизираните помеѓу учесниците. Ова во исто време дава можност и за имплементирање на прекугранични проекти кои се значајни од аспект на размена на взаемни искуства. Македонското еколошко друштво исто така ја поддржа оваа идеја како соодветна за отпочнување на следната фаза од проектот „Идентификација и заштита на значајните растителни подрачја во Македонија“.

ПОВТОРНО ТРУЕЊЕ НА МРШОЈАДЦИ

На почетокот на месец април (05.04.2011 година), на хранилиштето за мршојадци на висорамнината Витачево кај Кавадарци, беа пронајдени два мртви египетски мршојадци (*Neophron percnopterus*). Наоѓањето на птиците уследи по пријава од локалните сточари до Фондот за дивата флора и фауна од Кавадарци (една од партнерските организации во Акциониот план за заштита на мршојадците на Балканскиот Полуостров) кои на отровните мамики загубија три овчарски кучиња. Во близина на хранилиштето беа пронајдени отруени и еден гавран и еден јастреб глужвар. Случајот беше пријавен до надлежните институции (МВР, Инспекторатот за животна средина и природа при МЖСПП, Инспекторатите за ловство и ветеринарство при МЗШВ), а отруените птици беа испратени до Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, за вршење на анатомско-патолошки анализи. Примероци од мамките за кои постоеше сомнение дека се затруени беа испратени на анализа во одделот за крим-техника при МВР. ФДФФ-Кавадарци поднесе и пријава против непознат сторител. Следниот ден, при проверка на гнездовите територии на мршојадците

ПРОЕКТ ЗА ЗАШТИТА НА БАЛКАНСКИОТ РИС

Како и во 2010 година, членовите на МЕД задолжени за заштита на балканскиот рис, и оваа година работеа на заловување на единка од ова загроено животно. За жал, сесијата којшто траеше од 1ви февруари до 15 април не врди со плод. На територијата на националниот парк Маврово, вкупно беа активни 6 стапици, додека седмата беше наместена близу селото Модрич, на северните падини од планината Јабланица, каде во 2010 година екипата на МЕД успеа да сликка рис. Вкупната активност на стапитеци беше 415 денови што во споредба со 2010 бројот на активни денови на лов е скоро двојно зголемен. Во текот на два и пол месечниот период, во замките беа фатени неколку бездомни кучиња, една птица-црвеногушка, двапати активацијата беше причинета од човек и двапати имаше лажна активација. Според сведочењето на еден од ловочуварите во паркот, во една прилика рис успеал да побегне од стапитеца претрчувајќи низ неа. Исто така, имавме и два безуспешни обиди за повторно фаќање на Марко, кај кого, после тримесечната активност на новиот околуватник, се јави повторна потреба од промена. За таа цел, по лоцирање на Марко и пронаоѓање на негова жртва беа поста-

Сесија Маврово 2011

вени специјални стапици за нога, но и покрај тоа што тој се врати на пленот, не се фати во поставените стапици.

Освен оваа мала серија на неутеспеси, во текот на нашиот повеќемесечен престој во Маврово, успеавме:

1. Да го довршиме снимањето на првиот документарен филм посветен на балканскиот рис заедно со телевизиска екипа од Германија. Филмот ќе биде довршен и подготвен за емитување во септември 2011 година;
2. Да организираме презентација за животот на рисот, мечката и волкот во сите основни училишта во Националниот парк и селата јужно од него;
3. Да извршиме обука со граничната полиција, дел од локалното население, ловочуварите во паркот и повеќемината од гледувачи на стока, за распознавање на жртви од рис и нивно пријавување во МЕД;

4. Да организираме тренинг обука за неколку студенти биологи, членови на Истражувачкото друштво на студенти биологи околу мониторинг методите за балканскиот рис;

5. Да конструираме нова замка и алармен систем за уловување рисови (за кој сме им благодарни на нашиот волонтер Дарко Здравковски и сопственикот на куќата во која бевме сместени г-дин Тасим Исмаили);

6. Да изведеме неколку трансекти за утврдување на траги од диви животни.

Идните активности за обид за фаќање на нови рисови ќе бидат пренесени во заштитеното подрачје „Јасен“, каде две замки ќе бидат активни во текот на есенскиот период. Како и во 2010 година, и оваа година имавме голема помош од вработените во НП „Маврово“, за која сме им многу благодарни.

околу хранилиштето, екипата на ФДФФ и МЕД пронајде и трет отруен египетски мршојадец.

Се претпоставува дека отровот е поставен со намера за уништување на волци, кои повремено причинуваат штета на стадата крупен и ситен добиток на Витачево. Праксата на користење на отровни мамки е широко распространета во Македонија, и е главна причина за исчезнувањето на мршојадците од Македонија. Од 2002 година до денес, исчезнати се најмалку 16 двојки египетски мршојадци, и сегашната популација брои не повеќе од 22 двојки. Од 2008 година овој вид се смета за глобално загрозен. Популацијата на белоглав мршојадец во истиот период е исто така преполовена, а црниот и брзедестиот мршојадец се целосно исчезнати, заради спроведу-

вање на оваа пракса во минатото. Употребата на отровни мамки е забранета со законот за ловство, според кој и египетскиот мршојадец е вид со трајна заштита, што во недостиг на листи на заштитени и строгозаштитени видови според законот за заштита на природата, ја дава единствената законската основа за подигање на обвинение. Хранилиштето за

мршојадци на Витачево редовно привлекува три двојки египетски мршојадци и до триесет единки белоглави мршојадци.

Ваквото неогворно постапување од сторителите ги загрози напорите за зачувување на овие ретки видови и можеше да доведе до ненадоместлива загуба за нивните популации на национално, но и меѓународно ниво.

РАЗВОЈ НА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА МРЕЖА НА ЗАШТИТЕНИ ПОДРАЧЈА

На 29 март 2011 година, Македонското еколошко друштво официјално ја презентираше репрезентативната национална мрежа на заштитени подрачја, изработена во рамките на проектот на МЖСПП/ УНДП/ГЕФ „Зажакнување на еколошката, институционалната и финансиската одржливост на системот на заштитени подрачја во Република Македонија“. Оваа репрезентативна мрежа на заштитени и предложени подрачја за заштита ќе придонесе за поефикасно зачувување на значајните уникатни живеалишта/екосистеми и видови во Македонија.

Правната основа за оваа активност произлегува од Законот за заштита на природата кој пропишува воспоставување на систем на заштитени подрачја заради заштита на биолошката разновидност усогласен со категоризацијата на Светската унија за заштита на природата (IUCN). Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) има обврска да изврши ревалоризација и повторно прогласување на сите претходно заштитени подрачја согласно старата национална категоризација во рок од 6 години.

Како основа за изработка на репрезентативната мрежа беше земена Студијата за заштита на природното наследство, која претставува најопсежен извор на податоци за заштитените подрачја, надолполнета со новите заштитени подрачја или иницијативи за прогласување во периодот од усвојување на Просторниот план на Република Ма-

кедонија во 2002 година до денес. За изработката на картата беа собрани сите достапни податоци за постојните заштитени подрачја, меѓународно прогласени и назначени подрачја (Рамсарски и UNESCO подрачја, Emerald мрежата, Значајни орнитолошки локалитети, Значајни растителни подрачја, Значајни подрачја за пеперутки), девствените шуми во Македонија, подрачјата чувствителни кон климатските промени итн.

За секое подрачје беше определена репрезентативноста (со предлог за поединечна заштита или негово вклучување во поголемо заштитено подрачје, или предлог за бришење доколку ги има изгубено природните вредности), беше исцртана граница на подрачјето и дадена е предлог категорија на заштитата. Така, репрезентативната национална мрежа на заштитени подрачја содржи вкупно 99 подрачја и зафаќа површина од 511 265,36 ha што претставува околу 20% од територијата на Република Македонија. Од нив 34 подрачја се селектирани од постојната листа на заштитени подрачја (од вкупно 81 заштитено подрачје), само 42 репрезентативни подрачја се селектирани од вкупно 193 предложени подрачја за заштита наведени во Просторниот план на РМ, а дополнително идентификувани се уште 23 подрачја значајни за заштита според различни иницијативи. Најголем број на подрачја се распоредени во категориите споменик на природа (51 подрачје) и парк на природа (32 подрачја), додека најголема површина отпаѓа на националните паркови (217600 ha).

МЖСПП ТРЕБА ДА ПРЕВЗЕМЕ АКТИВНОСТИ ЗА УСВОЈУВАЊЕ НА КАРТАТА И НЕЈЗИНО ВКЛУЧУВАЊЕ ВО ПРОСТОРНИОТ ПЛАН И ДРУГИ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ!

Покрај заштитените подрачја и предложените подрачја за заштита, од страна на експертскиот тим идентификувани се и 91 подрачје кои се предлагаат за прогласување како природни реткости, како и 29 подрачја (надвор од мрежата на заштитени подрачја) значајни за управување/ зачувување на одредени видови.

Картата на репрезентативната мрежа беше изработена преку процес на консултации со сите засегнати страни за што беа организирани неколку работилници и состаноци.

Се надеваме дека добиените резултати ќе му помогнат на Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) да ги постигне поставените цели и приоритети за зачувување на биодиверзитетот, како и да ги спроведе законските обврски од неколку национални документи.

